

Setter fart i diskusjonen om Barnesakkyndig kommisjon

Hvem vet om Barnesakkyndig kommisjon har bidratt til å heve kvaliteten på sakkyndig arbeid? Det har regjeringen planer om å finne ut av i høst.

TEKST:

Øystein Helmikstøl

FOTO:

Brian Cliff Olguin

PUBLISERT 2. juli 2014

VIL DISKUTERE BARNESAKKYNDIG KOMMISJON: Diskusjonen om BSK er viktig og nødvendig for å videreutvikle fagfeltet, mener leder i Foreningen for sakkyndige psykologer i Psykologforeningen (Fosap).

For nøyaktig ett år siden sa daværende barneminister Inga Marte Thorkildsen (SV) til Psykologtidsskriftet at en evaluering av Barnesakkyndig kommisjon (BSK) ville komme i løpet av 2013. Departementet ville blant annet se på kommisjonens sammensetning. Og ministeren ville i tillegg se på dagens klageordning på sakkyndige psykologer.

– Det er mulig at vi trenger et offentlig klageorgan for sakkyndige, sa Thorkildsen i Psykologtidsskriftets juliutgave i fjor.

Så ble det regjeringsskifte, og Thorkildsen ga kontornøkkelen til Solveig Horne fra FrP. Psykologtidsskriftet har spurt Barnedepartementet nå, et år etter intervjuet med Thorkildsen, om status på den varslede evalueringen av BSK. Første gang vi spurte hadde ingen i departementet noe å melde utover det statsråden sa i slutten av april. Da sa Solveig Horne at også hun ønsker å evaluere Barnesakkyndig kommisjon, men hun kom aldri med et tidspunkt for når evalueringen skal skje. Rett før Psykologtidsskriftet gikk i trykken, etter nok en henvendelse om status, kom ny beskjed fra Barnedepartementet: Statsråden tar sikte på å sette i gang med en evaluering til høsten. BSK ble opprettet med virkning fra 1. januar 2010, og den er aldri blitt evaluert.

- Sovepute

BSK har vært diskutert mye i fagmiljøet siden den ble opprettet. Kommisjonen blir også tema på årsmøtet til Foreningen for sakkyndige psykologer i Psykologforeningen (Fosap). Det ser i tillegg ut til at det blir en diskusjon om også barnelovsakene bør inn under BSK.

Fosap-leder Katrin Koch mener at det beste som har kommet ut av BSK, er at kvalitet som begrep i sakkyndig arbeid er satt på dagsordenen.

– Om BSK faktisk og målbart har bidratt til å sikre eller heve kvaliteten på sakkyndige rapporter eller sakkyndig arbeid, vet vi ingenting om. Kommisjonen og dens arbeid er ikke evaluert enda, og en evaluering vil kanskje først og fremst bli subjektive synspunkter fra utvalgte aktører, og da er vi muligens like langt, skriver Katrin Koch i et e-postintervju med Psykologtidsskriftet.

Koch mener at den største ulempen med BSK er at kommisjonen kan være en sovepute, som det koster en del penger å drifte.

– Barnesakkyndig kommisjon bygger på en antagelse om at den bidrar til å sikre kvalitet, uten at dette begrepet er blitt drøftet godt i forbindelse med etablering av kommisjonen. Kvalitetssikring som begrep fra industrien innebærer at en fortrinnsvis bør ha en målbar kvalitet på et produkt. Dette er vanskelig i sakkyndig arbeid ettersom det per definisjon er skjønnspreget, og prosessen for å nå målet vil måtte variere, understreker Koch.

– Jeg er usikker på om kvalitetssikring som begrunnelse for kommisjonens arbeid er tilstrekkelig og hensiktsmessig, eller om det er en sovepute, sier Koch.

Feilbedømmelse

Barnesakkyndig kommisjon har etter Fosap-lederens syn i beste fall mulighet for å mene noe om hvorvidt en rapport framstår som noenlunde tillitvekkende, på den måten at den refererte og innhentede informasjonen tilsynelatende henger sammen med vurderinger og konklusjoner.

Kommisjonen har ikke dokumentene, mangler alltid opplysninger om prosessen før og etter den sakkyndiges arbeid, og kjenner ikke saken. Det vil si at mulighetene for

feilbedømmelse er store, ifølge Koch.

– Jeg vet ikke om og hvordan kommisjonen har arbeidet for å sikre at en rapport ville bli bedømt likt av alle kommisjonsmedlemmene – og om dette i det hele tatt er mulig, undrer hun.

Fosap-lederen trekker også frem et annet poeng:

– Etableringen av kommisjonen er indirekte en underkjennelse av oppdragsgiverens ansvar og kompetanse for å vurdere det den betaler for og bruker i sitt arbeid.

Med oppdragsgivere mener hun barneverntjeneste, fylkesnemnda og domstolen. Katrin Koch har selv levert til sammen 24 sakkyndigrapporter til Barnesakkyndig kommisjon de siste tre årene, ifølge oversikt Psykologtidsskriftet har fått tilgang til.

Legge ned BSK?

– *Bør BSK legges ned?*

– Nedleggelse av kommisjonen er neppe en løsning, og neppe politisk gjennomførbart i dagens klima, mener Katrin Koch.

Hun tar til orde for å vurdere en omstrukturering av kommisjonen til å bli et kompetansesenter for barnefaglige sakkyndige i både barneverns- og barnelovssaker, som kan brukes av oppdragsgivere som er usikre på om den rapporten de har mottatt for eksempel holder faglig mål, om den er basert på omforente faglige standarder, og om aktuell forskning ligger til grunn for konklusjonene. Koch mener det vil redusere antall rapporter som skal gjennomgås, og vil åpne muligheten for at også dokumenter og andre opplysninger kan gjennomgås. Det vil ta lengre tid enn dagens saksbehandling, men det bør ifølge Koch være tilstrekkelig i en beslutningsprosess at rapporten er oversendt kommisjonen og i kraft av dette bør vurderes ekstra nøye som bevismiddel uten å forsinke saken. I tillegg bør kommisjonen etter Fosap-lederens syn brukes til veiledning av sakkyndige og drifting av en database for sakkyndige med aktualiserte og relevante forskningsresultater, i tillegg til utdeling av forskningsstipender og finansiering av forskningsfri for sakkyndige.

«- Barnesakkyndig kommisjon er en underkjennelse av oppdragsgiverens ansvar for å vurdere det den betaler for og bruker i sitt arbeid»

Katrin Koch, Fosap-leder

– Slik jeg tenker, er økt kontroll og påfølgende kontroll av kontrolløren og så videre ikke nødvendigvis et godt virkemiddel. Om en ønsker godt kvalifiserte og oppdaterte sakkyndige som gir sitt beste, er det nødvendig å ha en mening om en vil oppnå dette med å presse alle inn i en mal som en eller annen mener er riktig, eller om en ønsker å

tilby tiltak som sakkyndige har behov for, som er motiverende, engasjerende og fører til utvikling av et godt fagmiljø, framhever Fosap-leder Katrin Koch.

Psykologtidsskriftet har vært i kontakt med leder i Barnesakkyndig kommisjon An-Magritt Aanonsen. Hun synes det er for tidlig å trekke noen konklusjoner om fremtidig organisering av kommisjonen, men er enig i at det er behov for å utvikle et sterkt fagmiljø.

«TIL HØSTEN» Daværende barneminister Inga Marte Thorkildsen (til høyre) lovt evaluering av Barnesakkyndig kommisjon høsten 2013. Etterfølger Solveig Horne «tar sikte på» evaluering høsten 2014.

– Kommisjonen er fortsatt ny, og vi ser frem til en evaluering slik statsråd Horne har signalisert, skriver An-Magritt Aanonsen som svar på utspillet fra Fosap-leder Katrin Koch.

Det er ikke bare i fagmiljøet blant psykologer som nå diskuterer sakkyndig arbeid. Etter sommerferien avslutter en gruppe jurister arbeidet med en rapport om retningslinjer for sakkyndigarbeid i domstolene. Utvalgsleder Anders Ryssdal vil ikke røpe konklusjonene ennå, men sier til Psykologtidsskriftet at de også har sett på det arbeidet psykologer gjør.

SNART RAPPORT: Anders Ryssdal leder et utvalg som like etter ferien kommer med rapport om retningslinjer for sakkyndig arbeid i domstolene.

FOTO: WIERSHOLM.NO

– De rapportene som psykologer avgir i barnevernssaker og barnefordelingsaker, er blant de viktigste sakkyndigrapportene vi har. For utvalget har det vært viktig å finne frem til retningslinjer som kan gjøre psykologenes arbeid best mulig tilgjengelig for jurister i fremtiden, understreker Ryssdal.

Rapporten de skal legge fram, er en bestilling fra Juristforbundet, Dommerforeningen, Riksadvokaten og Regjeringsadvokaten.

BARNESAKKYNDIG KOMMISJON

- Fra 1. januar 2010 skal alle sakkyndige rapporter som brukes i barnevernssaker, kvalitetssikres av kommisjonen.
- Kommisjonen har hittil vurdert opp mot 3000 rapporter.
- Består av en kommisjonsleder og 15 kommisjonsmedlemmer som er oppnevnt av Kongen i statsråd for en periode på 3 år.

- Psykologer har strevd med rolleforståelse

Fagsjef i Psykologforeningen

Anders Skuterud.

FOTO: ARKIV

Psykologtidsskriftet skrev i forrige utgave at Psykologforeningen var skeptiske til åpenhet om psykologers oppdrag i barnevernet, da det i 2006 kom forslag om at alle psykologer som påtar seg sakkyndigoppdrag, bør levere egenerklæring om sine oppdrag og oppdragsgivere siste 2-3 år. Foreningen har nå snudd i dette spørsmålet, ifølge uttalelser fagsjef Anders Skuterud kom med til NRK.

- *Hvorfor var Psykologforeningen så skeptiske til åpenhet om dette i 2006?*

- Åpenhet i denne sammenhengen var direkte knyttet til om det var behov for «egendeklarasjon» fra den sakkyndige overfor fylkesnemnda eller retten. Psykologforeningen mente i 2006 at det var liten grunn til å tro at slik egendeklarasjon ville bidra til økt sikkerhet for partene. Det ble samtidig sagt at «Åpenhet om relasjoner og bindinger - på dette som på andre områder - er nødvendig og ønskelig», skriver fagsjef Anders Skuterud i en e-post til Psykologtidsskriftet. Psykologforeningen mente at i all hovedsak ble dette arbeidet ivaretatt gjennom at den sakkyndige sa ifra før avtale om oppdrag ble inngått. For øvrig mente en at også oppdragsgiveren hadde et ansvar for å sikre habilitet.

- Fra Psykologforeningens side ble det også hevdet at slike egendeklarasjoner ville innebære et merarbeid som det var vanskelig å spesifisere hvor detaljert det skulle være, skriver Skuterud videre.

- *Hva er bakgrunnen for at Psykologforeningen nå har snudd?*

- Åtte år er lang tid, og det har skjedd både holdningsendringer og teknologisk utvikling på denne tiden. Den siste tids opplysninger har også tydeliggjort at fylkesnemndene i for liten grad har hatt fokus på habilitetsforhold.

- *Hvilken prosess og hvilke vedtak i foreningen ligger bak dette skiftet av standpunkt?*

- I dette tilfellet er det ikke snakk om formelle vedtak. Når en skal uttale seg - som i dette tilfelle på Dagsnytt 18 - er det viktig å snakke med viktige personer som ledere i Fosap og med politisk

ledelse i foreningen. Slike samtaler lå til grunn for mine uttalelser på Dagsnytt 18.

- *Mener Psykologforeningen at psykologer er for lite bevisste på hvilke roller de har?*

- Erfaringen har vist at psykologer som skifter fra å være behandler til å bli sakkyndige for retten, har strevd med rolleforståelsen. Vi har imidlertid ikke noe inntrykk av at de psykologene som står på listen over barnefaglig sakkyndige, har slike vansker, svarer fagsjefen.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 51, nummer 7, 2014, side 562-565

TEKST:

Øystein Helmikstøl, journalist i Psykologtidsskriftet

FOTO:

Brian Cliff Olguin